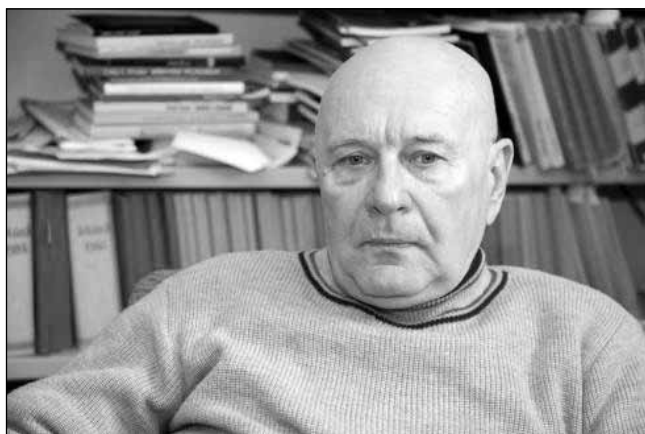

Egy bátor, elhivatott közéleti ember

*Vajda Gábor szabadkai otthonában
Fotó: Molnár Edvárd*

A kilencvenes évek legelején indította útjára a Szabad Líceum vitaesteket dr. Vajda Gábor Szabadkán. Nagyon nagy bátorság kellett ezeknek az esteknek a megszervezéséhez és lebonyolításához, és dr. Vajda vállalta ezt. A délvidéki magyarság legégetőbb, a magyar embereket leginkább foglalkoztató kérdések kerültek terítékre: a '44-es temetetlen áldozataink – elsők között hívta meg Teleki Júliát –, a kultúrpolitika legaktuálisabb kérdései, például az, hogy amikor Ljubiša Ristićet sikerül eltávolítani a szabadkai Népszínházból, milyen magyar színházi repertoárt szeretne a színházlátogató közönség, milyen legyen a Népkör magyar művelődési egyesület arcúta stb. Az anyanyelvű oktatás leglényegesebb kérdései is napirenden szerepeltek, az, hogy milyennek kellene lennie a magyar szellemiségű oktatásnak. Több nagyszabású összejövettel szervezett a tanítóképző Zomborból Szabadkára való visszahelyezése érdekében. Vajda Gábor nagyító alá vette a tanterveket, a tankönyveket, könyörtelenül rámutatva, hogy mi minden hiányzik belőlük, mi az, amin sürgősen változtatni kellene. Ezt a szerbiai oktatási minisztériumnak elküldött beadványaiban is vázolta, amelyeknek

szerzője, illetve társszerzője volt. Gyakran a politika is szóba került a Szabad Líceumon, hisz a horvát és a boszniai frontokon háború dúlt, a magyar férfiakat a behívó réme fenyegette, megindult a családok kivándorlása, mind nagyobb lett az anyagi nyomor, mind erősebb volt a nemzeti kisebbségekre való nyomásgyakorlás, mind erőteljesebbek a szellemi megnyomorításunkra tett kísérletek. Harcolt a magyarság jogainak érvényesüléséért, hogy megkapjuk és érvényesíteni tudjuk az élet minden területén azokat a jogokat, amelyek megilletnek bennünket. Egy-egy alkalommal 50-60, nemegyszer akár 100-120 ember is összejött ezekre a vitaestekre. Szerették Vajda bátor szókimondását, azt, hogy pontos diagnózist adott, könyörtelenül rávilágított a probléma lényegére. Mindig termékeny vita alakult ki, és az est végére kikristályosodott, mi lenne a teendő. A legrangosabb írókat is meghívta: Csoóri Sándort, Nagy Gáspárt, Zalánt Tibort, Mezey Katalint, Oláh Jánost, de a vendégek között volt Majoros Sándor, Lackfi János, Somlyó György, Lászlóffy Aladár, a vajdasági irodalmi élet színe-java is bemutatthatta legújabb könyvét, dr. Vajda beszélgetőtársa lehetett ezeken az esteken. Mindig őszinte kíváncsisággal fordult beszélgetőtársai felé. Volt egy olyan tulajdonsága, amely páratlanná tette: nemcsak azokat hívta meg, akikkel mindenben egyetértett, hanem azokat is, akikkel az évtizedek alatt szétváltak szellemi útjaik, illetve akikkel sohasem tudott szellemi közösséget vállalni. Az ilyen alkalmakkor azt is elmondta – nem sértőn, de kertelés nélkül –, hogy mi nem tetszik neki az illető irodalomról, kultúráról vallott nézeteiben, megnyilvánulásaiban. Őszinte, szókimondó ember volt, aki ragaszkodott elveihez, érvelt, heves vitába szállt azokkal az eszmékkel, nézőpontokkal, amelyeket hamisnak érzett, de mindig tisztelte a másik embert és mindig igyekezett megőrizni a vitapartner emberi méltóságát.

Hamar tűzbe jött, a heves vitákban kendőzés nélkül fejtette ki nézeteit, de sohasem valaki háta mögött, mindig az érintett személy szemébe mondta el véleményét. Egyenes jelleme, gerincessége tiszteletet váltott ki még eszmei ellenfelei között is.

A kilencvenes évek közepétől néhány éven át együtt szerveztük a Kosztolányi Dezső Irodalmi Tábor. Nagyon körültekintően, nagy szakmai hozzáértéssel állította össze a programot, sok-sok fiatal életre szóló irodalmi útravalót kapott Csoóri Sándortól, Görömbei Andrásztól, Szokolczay Lajostól, Tőkéczi Lászlótól, Czine Mihálytól, Kiss Gy. Csabától, Hózsza Évától, Tóth Pétertől, Szajbély Mihálytól és sok-sok más előadótól. A délutáni, esti beszélgetéseken sokak mellett Gubás Ágota, Bata János, sőt egy alkalommal a Symposium folyóirat néhány tagja is részt vett, rendszeresen jelen volt a Kosztolányi-táborban Marcsók Vilma és számos más ismert pedagógusegység is. Nagyon sok akkori általános iskolás, középiskolás és egyetemista ma már felnőtt emberként, értelmiségiként nagy tisztelettel emlegeti a tábort vezető dr. Vajda Gábort,

azt a szellemi útravalót, amit tőle és a rangos előadóktól kapott, nosztalgiával gondol vissza a táborban töltött időre. A táborban megismert fiatalok később is gyakran fordultak dr. Vajdához tanácsért, vagy épp ajánlólevélért, és ő önzetlenül, legjobb tudása szerint segített nekik. A tábor azért szűnt meg, mert a megítélt anyagi támogatás kevés volt a fiatalok ellátásának biztosítására, az előadók útiköltségének a fedezésére.

A 2001-es Kosztolányi irodalmi táborban született meg az Aracs folyóirat első számának koncepciója is. Vajda Gábor, dr. Gubás Jenő, Gubás Ágota, Utasi Jenő atya, Bata János, Tari István, Tomán László voltak az alapítók. A folyóirat nevét Tari István ajánlotta, Utasi atya anyagi segítségével tudták újtárra indítani a lapot, amely immár 12 éve, nem kis anyagi nehézségek közepette, de rendszeresen megjelenik.

A Szabad Líceum vitaestek, irodalmi estek és a Kosztolányi Dezső Irodalmi Tábor is azóta sem pótolt úrt hagytak a délvidéki magyarság kulturális, szellemi életében. Mint ahogyan dr. Vajda Gábor is.

Torro Vilmos: Tinódi Lantos Sebestyén